

Okul Yöneticilerinin Doküman Yönetim Sistemi Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi*

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Bektaş TOPRAK¹, Hamza YAKAR²

1 Bilim Uzmanı, Millî Eğitim Bakanlığı, bektastoprak40@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3072-729X.

2 Doç. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, hmzyakar@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9334-3525.

Gönderilme Tarihi: 27.01.2022 Kabul Tarihi: 18.03.2022 DOI: 10.37669/milliegitim.1063867

Öz

Bu araştırma, Millî Eğitim Bakanlığında yönetim bilgi sistemi olarak kullanılan Doküman Yönetim Sistemi'nin (DYS) okul yöneticilerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgubilim deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile 2020-2021 eğitim öğretim yılı sonunda toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim-öğretim yılı ile 2021-2022 eğitim-öğretim yılları arasında Nevşehir ili Kozaklı ilçesinde görev yapan 23 erkek, 2 kadın olmak üzere toplam 25 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Verilerin analizi, betimsel analiz yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Araştırma sonucunda; okul yöneticilerinin genel anlamda DYS hakkında olumlu görüş bildirdiği buna karşın, DYS kullanımında bazı sorunlarla karşılaşıldığı, bununla birlikte okul yöneticilerinin DYS'nin geliştirilmesi gerektiği yönünde görüşlerinin olduğu görülmektedir. Okul yöneticilerinin büyük çoğunluğu, DYS'nin teknolojisini ve ara yüzünü yeterli görmektedir. Ayrıca DYS'nin kullanımında karşılaşılan sorunların dış kaynaklı sorunlar olduğunu savunan okul yöneticilerinin sayısının oldukça fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. DYS'ye ilişkin sistemsel bir sınırlılık olarak "imzalama" özelliğinin, sistemi kullanan yöneticilerin en fazla üzerinde durdukları sorunlardan birisidir. Bu yüzden araştırmadan hareketle, e-imza yerine mobil imza kullanılarak, sistemin mobil cihazlarda da kullanımının sağlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: doküman yönetim sistemi, DYS, okul yönetimi, okul yöneticisi

* Bu çalışma, ikinci yazarın danışmanlığında birinci yazar tarafından hazırlanan "Doküman Yönetim Sistemi Hakkında Okul Yöneticilerinin Görüşleri, Sorunlar ve Çözüm Önerileri" isimli yüksek lisans tezinin bir bölümünden üretilmiştir.

Examination of School Administrators' Views on Document Management System

Abstract

This research was conducted to evaluate the Document Management System (pronounced as DYS), which is used as a management information system in the Ministry of National Education (pronounced as MEB), according to the opinions of school administrators. The research was carried out using the phenomenology design, which is one of the qualitative research methods. The data were collected at the end of the 2020-2021 academic year with a semi-structured interview form. The study group of the research consists of 25 school administrators, 23 male and 2 female, working in Kozaklı district of Nevşehir province between the 2020-2021 academic year and the 2021-2022 academic year. The analysis of the data was made using the descriptive analysis method. As a result of the research, it is seen that school administrators have generally positive opinions about DYS, however, some problems are encountered in the use of DYS, and school administrators have opinions that DYS should be improved. Majority of school administrators consider DYS's technology and interface sufficient. In addition, it has been concluded that the number of school administrators who argue that the problems encountered in the use of DYS are external problems. As a systemic limitation of DYS, the "signing" feature is one of the problems that the school administrators who use the system focus on the most. Therefore, based on the research, it is recommended to use the system on mobile devices by using mobile signature instead of e-signature.

Keywords: document management system, DYS, school management, school administrator

Giriş

Günümüzde, bilişim teknolojilerinin yaygın olarak kullanılmasının sonucunda "bilgi toplumu" olarak nitelendirilen bir döneme girilmiştir. Bilgi toplumunda eğitim kurumlarının, bilgi teknolojilerini kullanma ve teknolojik gelişmeleri öğretme konusunda önemli görevleri bulunmaktadır (Akkoyunlu, 1995). Toplumsal kurumlarda ve örgütlerde bilgi yönetiminde kullanılan bilgi ve iletişim teknolojilerinin, örgüt kültürüne önemli derecede etkisinin olduğu anlaşılmaktadır (Bükeç, 2007). Genel olarak bilgi yönetimi kavramı, temel olarak örgüt ortamında sürekli artan bilgi kapasitesini güncelleyen, oluşan bilgileri ulaşılabilir kılan, gerekli bilgiye ulaşmak için gerekli olan işlemleri tanımlayan ve gerekli bilginin şirket çalışanlarıyla paylaşılmasını sağlayan bir disiplin şeklinde tanımlanmaktadır (Harrison ve Kessels, 2004). Bu yönüyle bilgi yönetimi, günümüz toplumsal örgütlerine oldukça önemli avantajlar sağlamaktadır.

Yönetim, farklı alanları kapsayan geniş boyutlu bir süreçtir. Eğitim yönetimi ise diğer yönetim türlerinden farklı olarak eğitime özgü süreçlerle ilgilidir. Eğitim yönetimini diğer yönetim türlerinden farklı kılan özellikler eğitimin kendine özgü olmasından kaynaklanmaktadır (Kaya, 1999). Eğitim örgütlerinin çıktısı mal veya hizmet değil, insan kaynağıdır (İlğan, 2016). Temel çıktısı insan kaynağı olan eğitim yönetiminin ağırlık merkezi okul yönetimidir. Bu doğrultuda bakıldığında, gelişmiş ülkelerde eğitim yönetimi başlı başına bir meslek olarak ele alınmakta ve belirli bir uzmanlık eğitiminden geçilmektedir (Balcı, 2021, s. 64). Okul yönetimi, eğitim yönetiminin genel kavram ve süreçlerinin okul düzeyine indirgenmesini ele alır. Okul yönetimi beşerî ve maddi kaynakları organize ve koordine edip yönlendirerek okulun hedef ve yöntemlerini gerçekleştirmeyi amaçlar (Balcı, 2005).

Turan'a (2002) göre, teknoloji eğitim-öğretim örgütlerinde etkili ve verimli bir yapının gerekliliği için önemli bir araçtır. Okul yöneticileri günümüzde eğitim-öğretim faaliyetleri için yürütülen iş ve işlemleri elektronik ortam vasıtasıyla elektronik uygulamalar kullanarak devam ettirmektedir. 2000'li yıllardan itibaren Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) okulları teknolojilerinden yararlandırmak üzere, bilgi ve enformasyon teknolojileri adıyla çeşitli projeleri uygulamaya koymuştur (Ayrıl, 2007). Millî Eğitim Bakanlığı'nda resmi yazışmalara ilişkin geçmiş uygulamalara bakıldığında; resmî yazışmaların önceki dönemlerde posta ile yapıldığı görülmektedir. Zamanla teknolojinin gelişmesi ve hayatın her alanında kullanılmaya başlanmasıyla birlikte elektronik posta uygulamalarına benzer programlar kullanılmış olsa da bu uygulamalar bölgesel nitelik taşıdığı için genelleme konusunda sorunlarla karşılaşmıştır.

Doküman Yönetim Sistemi, Millî Eğitim Bakanlığı'nın tüm birimlerinin resmi yazışma sistemlerini bu uygulama kanalıyla elektronik ortamda yürütmesine olanak sağlamaktadır. Sistem ilk olarak il ve ilçe Millî Eğitim Müdürlüklerinde kullanıma açılmış, 2017 yılından itibaren okul müdürlüklerinde de aktif olarak uygulanmaya başlamıştır. İlk etapta, il ve ilçe Millî Eğitim Müdürlüklerinde kullanılan bu sistem, daha sonra okullarda da uygulanmaya başlanmıştır (Yıldırım, Yılmaz ve Balıkcı, 2018).

Doküman Yönetim Sistemi'ne internet tarayıcısı vasıtasıyla <http://dys.meb.gov.tr/MEBDYSWeb/index.jsp> adresinin açılış ekranındaki sağ üst bölümde bulunan giriş menüsünden MEBBİS kullanıcı adı ve şifresi ile ya da e-devlet girişi menüsünden T.C. kimlik numarası ve e-devlet şifresi ile giriş sağlanmaktadır. İnternet tarayıcısı üzerinden giriş yapıldıktan sonra kullanıcı Java altyapısı olan bir uygulamaya yönlendirilmekte ve Doküman Yönetim Sistemi bu uygulama üzerinden açılmaktadır (DYS, 2021). Ayrıca DYS'nin internet sayfasındaki adresinin açılış ekranında: haberler, güncellemeler, kurulum ayarları, eğitim ve elektronik imza işlemleri menüleri ile evrak

sorgu, DYS eğitim, sıkça sorulan sorular, kılavuz ve iletişim sekmeleri kullanıcıların karşısına çıkmaktadır. Bu menü ve sekmelerle Doküman Yönetim Sistemi'nin kullanımını noktasında bilgi vermek ve kullanıcılara yol göstermek amaçlanmıştır (DYS, 2021).

Genelde bilgi yönetim sistemleri, özelde ise DYS hakkında eğitim alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde, bir bilgi yönetim sisteminin kullanımına ilişkin detaylı bakış açıları getiren çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Alan yazında bilgi yönetimi üzerinde liderlik ve örgüt kültürünün etkisini inceleyen araştırmaların sayısının da yetersiz olduğu söylenebilir. DYS'nin kullanımına yönelik kullanıcıların bakış açılarının nasıl olduğu, sistemin eksikliklerinin veya avantajlarının neler olduğu, sistem kullanımına etki eden eğitimlerin yeterli olup olmadığı ve kullanıcıların sisteme yaklaşımları açısından nasıl bir tavır sergiledikleri gibi hususların kullanıcıların perspektifinden ele alınarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu araştırmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığı'nın resmi yazışmalarında kullanılan Doküman Yönetim Sistemini, bu sistemi sürekli kullanan okul yöneticilerinin görüşlerine göre değerlendirmek ve Doküman Yönetim Sisteminin avantajlarını, aksayan yönlerini, sınırlılıklarını, kullanıcı profili özelliklerini ve kullanıcı profillerinin DYS'yi kullanım durumlarındaki yaklaşımlarını tespit etmektir.

DYS ile doğrudan veya dolaylı olarak yapılan çalışmalara bakıldığında, DYS'nin 2017 yılından itibaren tüm okullarda uygulanmaya başlanmasından önce ve sonra olmak üzere yapılan çalışmaları ikiye ayırmak mümkündür. 2017 yılından önce yapılan çalışmalara bakıldığında; bilgi teknolojilerinin okullarda kullanımı ve öğretmenlerin rolüne (Akkoyunlu, 1995), eğitim yöneticilerinin bilgi yönetimindeki yeterliklerine (Çınar, 2002), okulda bilgi yönetimi model önerisi kapsamında yönetici ve öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesine (Ayrıl, 2007) ve ilköğretim okulu yöneticilerinin bilgi yönetimi yeterliklerine (Memişoğlu ve Özsarıkamış, 2009) yönelik farklı çalışmalar yapıldığı görülmektedir. 2017 yılından sonra yapılan çalışmalar ise; okul yöneticilerinin DYS hakkındaki görüşlerinin belirlenmesine (Altınok ve Duran, 2018) ve MEB yönetim bilgi sistemi olarak DYS uygulamalarının değerlendirilmesine (Güler, 2019) yönelik çalışmalar yapıldığı söylenebilir. DYS'ye yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde, DYS ile ilgili derinlemesine ve çok boyutlu bir çalışmanın yapılmadığı dikkat çekmektedir. Bu çalışmada; "Doküman Yönetim Sistemi (DYS) ile ilgili okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?" ana problemi doğrultusunda şu alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Doküman Yönetim Sisteminin teknolojisi ve kullanıcı ara yüzüne ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

2. Doküman Yönetim Sisteminin etkililiğine ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?
3. Doküman Yönetim Sisteminin kullanımında yaşanan sorunlara ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?
4. Doküman Yönetim Sisteminin kalite ve verimliliği açısından geliştirilmesine yönelik okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?
5. Doküman Yönetim Sistemi kullanıcı eğitimlerine ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?
6. Doküman Yönetim Sistemine ilişkin kullanıcı profilleri nasıldır?

Yöntem

Bu araştırma, nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılarak yapılmış bir araştırmadır. Nitel araştırmaların en belirgin özelliklerinden biri de olgu ya da davranışlar üzerine gerçek ve doğal ortamlarına yoğunlaşarak araştırma yapmaktır (Büyüköztürk vd., 2016). Nitel araştırmalar, bireylerin iç görülerini elde etmede ve deneyimlerini ortaya çıkarmada son derece yararlıdır (Leech ve Onwuegbuzie, 2007). Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji kişilerin bakış açılarından yola çıkarak, onların algı ve deneyimlerini ön plana çıkarmayı hedefleyen bir desen olarak karşımıza çıkmaktadır (Ersoy, 2017). Farkında olup da ayrıntılarını bilmediğimiz olgulara odaklanan olgubilim deseni, bireylerin bir görüşlerini, düşüncelerini, yaşantılarını ve bunlara yükledikleri anlamları ortaya çıkarmak amacıyla kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2020-2021 Eğitim-Öğretim yılında, Nevşehir ili-ne bağlı Kozaklı ilçesi genelinde yer alan farklı kademelerdeki okul ile kurumlarda görev yapan 11 okul müdürü, 13 müdür yardımcısı ve 1 müdür yetkili öğretmen olmak üzere toplam 25 okul yöneticisi oluşturmaktadır.

Görüşme yapılan çalışma grubu ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme yöntemindeki temel anlayış, araştırmacı tarafından daha önceden kriter olarak belirlenen ölçütleri karşılayan tüm durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırmada, resmi bir okulda yönetici olarak en az bir yıldır süreyle görev yapıyor olmak temel ölçüt olarak araştırmacı tarafından belirlenmiştir. Kriter olarak belirlenen ölçütleri karşılayan 11'i okul müdürü ve 1'i müdür baş yardımcısı, 12'si müdür yardımcısı ve 1'i de müdür yetkili öğretmen olmak üzere toplamda 25 okul yöneticisi görüşme yapılmasını kabul etmiştir. Çalışma grubunun demografik özellikleri Tablo1'de gösterilmiştir.

Tablo 1*Çalışma Grubuna Ait Özellikler*

Yöneticiler	Yöneticilik Görevi	Okul Türü	Cinsiyet	Yöneticilik Kıdemi
OY-1	Okul Müdürü	İlkokul	Erkek	5-8 Yıl
OY-2	Okul Müdürü	Lise ve Dengi	Erkek	13-16 Yıl
OY-3	Okul Müdürü	İlkokul	Erkek	21 ve Üzeri Yıl
OY-4	Okul Müdürü	Ortaokul	Erkek	17-20 Yıl
OY-5	Okul Müdürü	İlkokul	Erkek	9-12 Yıl
OY-6	Kurum Müdürü	HEM	Erkek	13-16 Yıl
OY-7	Okul Müdürü	Lise ve Dengi	Erkek	9-12 Yıl
OY-8	Okul Müdürü	Ortaokul	Erkek	1-4 Yıl
OY-9	Okul Müdürü	Ortaokul	Erkek	9-12 Yıl
OY-10	Okul Müdürü	Anaokulu	Erkek	1-4 Yıl
OY-11	Okul Müdürü	Ortaokul	Erkek	1-4 Yıl
OY-12	Müdür Baş Yardımcısı	Lise ve Dengi	Kadın	9-12 Yıl
OY-13	Müdür Yardımcısı	Lise ve Dengi	Erkek	9-12 Yıl
OY-14	Müdür Yardımcısı	Lise ve Dengi	Erkek	1-4 Yıl
OY-15	Müdür Yardımcısı	Ortaokul	Erkek	1-4 Yıl
OY-16	Müdür Yardımcısı	Ortaokul	Erkek	1-4 Yıl
OY-17	Müdür Yardımcısı	Ortaokul	Erkek	5-8 Yıl
OY-18	Müdür Yardımcısı	İlkokul	Erkek	17-20 Yıl
OY-19	Müdür Yardımcısı	İlkokul	Erkek	5-8 Yıl
OY-20	Müdür Yardımcısı	Ortaokul	Kadın	1-4 Yıl
OY-21	Müdür Yardımcısı	Lise ve Dengi	Erkek	1-4 Yıl
OY-22	Müdür Yardımcısı	İlkokul	Erkek	1-4 Yıl
OY-23	Müdür Yardımcısı	Lise ve Dengi	Erkek	13-16 Yıl
OY-24	Müdür Yardımcısı	İlkokul	Erkek	1-4 Yıl
OY-25	Müdür Yetkili Öğretmen	İlkokul	Erkek	1-4 Yıl

Çalışma grubunun özellikleri Tablo 1’de gösterilmiştir Buna göre; çalışmaya toplam 25 okul yöneticisi katılmıştır. Katılımcıların 11’i okul müdürü, 1’i müdür baş-yardımcısı, 12’si müdür yardımcısı, 1’i müdür yetkili öğretmen olan okul yöneticilerinden oluşmaktadır. Katılımcıların 7’si lise ve dengi okullarda, 8’i ortaokullarda, 8’i ilkokullarda, 1’i anaokulunda, 1’i ise halk eğitimi merkezinde görev yapmaktadır. Yine katılımcıların 23’ü erkek, 2’si kadın yöneticilerden oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada, okul yöneticilerinin DYS ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler sabit seçenekli cevaplamanın yanında belli bir alanda derinlemesine inceleme yapılmasını da sağlamaktadır (Büyüköztürk vd., 2016). Eğitim yönetiminde kullanılan DYS gibi bir bilgi yönetim sisteminin hem “teknolojik bir sistem” olması hem de “yönetim süreçlerini” içermesi açısından bu sistemin kullanımında, neler yaşandığının belirlenmesi ve çok yönlü bakış açılarının ortaya çıkartılması gerekmektedir. Bu gerekçelerden hareketle bu çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu kişisel bilgiler ve görüşme sorularının yer aldığı iki temel bölümden oluşmaktadır. Kişisel bilgiler kısmında cinsiyet, görev yapılan okul türü, yöneticilik kıdemi ve yöneticilik görevi başlıklarında demografik özellikleri tespit edici dört soru yer almaktadır. Görüşme soruları kısmında ise, görüşme esnasında katılımcıya yöneltilen, DYS ile ilgili okul yöneticilerinin görüşlerini ortaya çıkartacak 5 soru yer almaktadır.

Araştırmada kullanılan veriler Nevşehir iline bağlı Kozaklı ilçesinde toplam 17 gün süren çalışma sonucunda toplanmıştır. Görüşmeler, görüşmecilerin istedikleri saatlerde ve günlerde yüz yüze görüşülerek yapılmıştır. Görüşmeye katılan her okul yöneticisinden izin verdiklerine dair imzalı belge alınmış ve sorulara verdikleri yanıtlar yine kendi izinleri doğrultusunda ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Görüşmeler 20 – 60 dakika arasında değişen zamanlarda gerçekleştirilmiştir. Okul yöneticileriyle yapılan görüşmelerde her bir okul yöneticisine kod verilmiştir. Okul yöneticileri “OY1” ile “OY25” arası numaralarla kodlanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada toplanan veriler nitel veri analiz tekniklerinden biri olan betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Betimsel analiz sürecinde veriler, belirlenen temalara göre özetlenip yorumlanır. Veriler temalara göre düzenlenebileceği gibi görüşme sürecindeki soru ve boyutlarda dikkate alınarak da sunulabilir. Betimsel analizde görüşülen kişilerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde aktarmak için doğrudan alıntılara sıkça yer verilir. Bu analizin amacı, bulguların düzenli ve yorumlanmış şekilde okuyucuya sunulmasıdır. Daha sonra yapılan betimlemeler açıklanır, yorumlanır, neden sonuç ilişkisi kurulur ve birtakım sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Her bir okul yöneticisinin vermiş olduğu cevaplar her sorunun kendi kategorisi içinde sistematik ve açık bir şekilde betimlenerek, verilen cevaplar önceden belirlenen temalar altında toplanmıştır. Yazılı hale getirilen veriler, araştırmanın alt problemleri sırasına göre araştırmacılar tarafından kodlanmıştır. Daha sonra iki kodlayıcı

tarafından veriler, yeniden kodlanmış ve güvenilirlik hesaplaması yapılmıştır. Bilindiği üzere kodlayıcılar arası görüş birliği sağlanması, nitel araştırmaların güvenilirliğini artırmaktadır (Creswell, 2013; Fraenkel ve Wallen, 2008). Kodlayıcılar arası görüş birliği hesaplamasında $[\text{görüş birliği}/(\text{görüş birliği}+\text{görüş ayrılığı})\cdot 100]$ formülü ile elde edilen değer en az %80 olması beklenmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Bu araştırma kapsamında yapılan kodlamalarda %100 benzerlik oranı elde edilmiştir. Bulguların sunumu aşamasında görüşlerin kaç kez tekrarlandığı frekanslarla belirtilerek ilgili kategoriler altına yazılmıştır. Görüşme yapılan okul yöneticilerinin sorulara vermiş oldukları ilgi çekici ve çarpıcı cevaplar aynen alınarak, verilen kodla bulgular kısmında gösterilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Görüşmelerde, geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması sürecinde; formun kapsam geçerliğinin sağlanması için uzman görüşleri alınmalı, iç geçerlik için veri toplama, analiz ve tartışma kısımlarında ayrıntılara yer verilmeli ve güvenilirliği için asıl çalışma öncesi pilot uygulama yapılmalıdır (Cansız Aktaş, 2015). Görüşme formunun hazırlanma sürecinde geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları da yapılmıştır. Bu bağlamda, öncelikle literatür taraması yapılmış ve özellikle DYS ile ilgili kılavuz ve sistemin kendisi incelenmiş ve elde edilen bilgiler doğrultusunda açık uçlu sorular hazırlanmıştır.

Veri toplama aracının iç geçerliliğini sağlamak için, hazırlanan sorular ile ilgili olarak 2 Eğitim Yönetimi, 2 Ölçme ve Değerlendirme, 2 Eğitim Programları ve Öğretim alan uzmanı olmak üzere toplamda 6 uzmanın görüşleri alınmış ve alınan görüşler doğrultusunda gerekli düzenleme ve düzeltmeler yapılmıştır. En başta 8 soru olarak hazırlanmış görüşme formu, 6 uzmandan 4'ünün ortak görüşü doğrultusunda 6 soru olarak revize edilmiş ve hazırlanan bu taslak formdan 1 soru yine 6 uzmandan 5'inin ortak görüşü doğrultusunda çıkarılmıştır. Kapsam geçerliliğinin sağlanması için, uzman görüşleri alınan görüşme formuna 2 Türkçe öğretimi alan uzmanının da dil açısından görüşleri alınarak son şekli verilmiştir. Araştırma grubu dışında yer alan 4 okul yöneticisine ön uygulama yapılmıştır. Ön uygulama sonuçlarına göre, hazırlanan soruların katılımcılar tarafından anlaşıldığı belirlenmiştir.

Araştırma, bilimsel araştırmalar etiği açısından “Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu” tarafından yapılan değerlendirmede 27.05.2021 tarih ve 2021/3/17 nolu karar ile kabul edilmiştir. Alınan etik kurul onayı ile araştırmanın bilimsel etik açısından herhangi bir sorun oluşturmayacağı kanıtlanmıştır.

Bulgular

Okul yöneticilerinin Doküman Yönetim Sistemine ilişkin görüşleri, alt problemler bazında analiz edilerek belirlenmiştir. Buna göre araştırma kapsamında, 6 ana kategori doğrultusunda oluşan alt kategorilerin ortaya çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. DYS’ye ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri; DYS’nin teknolojisi ve ara yüzüne, etkililiğine, kullanımda yaşanan sorunlara, geliştirilmesi gereken yönlere, kullanıcı eğitimlerine ve son olarak kullanıcı profillerine yönelik kategorilerden oluşan görüşlerden oluşmaktadır.

DYS’nin kullandığı teknoloji ve platformun ara yüzüne ilişkin ayrıntıları belirlemeye yönelik olarak araştırmaya katılan okul yöneticilerine: “Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) teknolojisi ve kullanıcı ara yüzüne ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir.

Okul yöneticilerinin DYS’nin teknolojisi ve ara yüzüne yönelik görüşlerine ait bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Doküman Yönetim Sisteminin Teknolojisi ve Ara Yüzüne Yönelik Okul Yöneticilerinin Görüşleri

Kategoriler	f	Katılımcılar
Yeterli bir sistem olması	14	OY1, OY2, OY6, OY10, OY11, OY13, OY14, OY15, OY16, OY17, OY19, OY21, OY22, OY24
Karmaşık bir sistem olması	7	OY4, OY7, OY12, OY18, OY20, OY23, OY25
Herkese hitap etmeyen bir sistem olması	2	OY3, OY8
Yetersiz bir sistem olması	2	OY5, OY9
Toplam	25	

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin DYS’nin teknolojisi ve ara yüzüne ilişkin görüşleri Tablo 2’de gösterilmiştir. Buna göre; DYS’nin teknolojisi ve ara yüzü ile ilgili olarak; “yeterli bir sistem olması” (f:14), “karmaşık bir sistem olması” (f:7), “herkese hitap etmeyen bir sistem olması” (f:2), “yetersiz bir sistem olması” (f:2) şeklinde görüşler ortaya çıkmıştır.

Katılımcılardan en fazla görüş belirtilen “yeterli bir sistem olması” kategorisine ilişkin görüş belirten OY-1 kodlu katılımcı DYS’nin ara yüzüne ve kullanılabilirliğine ilişkin görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“Şunu söyleyebilirim yani Doküman Yönetim Sisteminde menülerin ben yeterli olduğunu düşünüyorum hatta şöyle bir düşüncem var. ...Mesela okul müdürü rolü var orada, ondan sonra müdür yardımcısı vs. farklı farklı roller var. Hatta okul müdürünün birden fazla da ekstra rolü olabiliyor. Okul müdürünün yanında kayıt kontrol yetkilisi olabiliyor, DYS yönetici rolü olabiliyor. Bunlar mesela tek menü üzerinde birleştirilebilir. Yani hepsi birbirine entegre edilebilir. Yani ana menüler genel olarak yeterli diye düşünüyorum. Bu zamana kadar çünkü kullanımımızda herhangi bir şeye ihtiyaç duymadım. Menüler kesinlikle ihtiyaca cevap veriyor diye söyleyebilirim. ...Okuduğumuzda gayet basit sade bir şekilde yazılmış. Neyin nerede olduğu belli, yazı puntoları bana göre iyi ama tabi ki genel bir değerlendirme yapmak da bu konuda pek uygun olmaz. Benim kendi düşüncem bu şekilde. Hem menülerin kullanışlılığı, kolaylığı hem anlaşılabilirliği hem de yazı puntosu gayet iyi...” (OY-1).

DYS'nin “karmaşık bir sistem” olduğunu düşünen katılımcılar, DYS'nin menüleri ve sistem yapısının karmaşık olduğunu vurgulamışlardır. Bu doğrultuda görüş belirten OY-4 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“...DYS günümüzde kullanılması gereken bir uygulama. Neden diye sorarsanız teknolojinin gerektirdiği bir şey bu. Teknoloji varken bu devirde eskisi gibi kâğıtla ya da evrakla bazı bilgilerin elden gönderilmesi yanlış olur diye düşünüyorum. DYS resmi yazışmalar konusunda birçok ihtiyacımıza karşılık veriyor. Ama bununla birlikte kullanırken çok fazla giriş ve seçim gerektirdiği için karışık buluyorum. Menüler aslında diziliş olarak iyi ancak alt basamaklara indiğimizde yazının yazılmasında, onaylanmasında daha açık ve anlaşılır olabilir. DYS ekranı karşımıza geldiğinde bazı ekranlara kolayca ulaşım sağlayabiliyorken bazı işlemler için aradığımı bulamıyorum. Kendi açımdan söylemem gerekirse menülerin karmaşık olması çok zaman kaybı ve stres oluşturuyor. Çoğu zaman Doküman Yönetim Sistemi içinde kaybolup gidiyorum. Elektronik imza da iyi bir şey ama onun kaybolma riski var. Kaybedersek tekerardan başvuru yapmamız gerekiyor ve buna da belli bir ücret ödememiz gerekiyor.”(OY-4).

DYS'nin teknolojisi ve ara yüzüne yönelik katılımcıların öne çıkarttığı diğer bir kategori “herkese hitap etmeyen bir sistem olması” kategorisidir. Bu doğrultuda görüş belirten katılımcılardan biri görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“DYS konusunda çok fazla fikir sahibi değilim açıkçası. Biliyorsun ben 64 yaşındayım. Yakın bir zamanda da emekliye ayrılmayı düşünüyorum. Yaşım gereği birçok kurumda okul müdürlüğü, ilçe millî eğitim şube müdürlüğü, halk

eğitim merkezi müdürlüğü, ilçe millî eğitim müdür vekilliği gibi yöneticilik görevlerinde bulundum. Ama DYS'nin kurumlarımıza geldiği tarih 2017. Bu yüzden DYS ile çok fazla bir geçmişim olmadı. Okuldaki resmi yazışma işleriyle genelde okul müdür yardımcımız ilgileniyor. O yazıyı yazıyor benim onayına gönderiyor. Ben de okuyup imzalayıp tekrar ona gönderiyorum. Şunu söyleyebilirim, teknolojik bir uygulama. Genç yöneticiler için oldukça kullanışlı. Tasarım konusunda bir fikir beyanında bulunamayacağım.” (OY-3).

DYS'nin teknolojsi ve ara yüzüne yönelik katılımcıların öne çıkarttığı son kategori, DYS'nin ara yüz olarak yetersiz olduğunu vurgulayan “yetersiz bir sistem olması” kategorisidir. Bu doğrultuda görüş belirten katılımcılardan biri olan OY-5 kodlu katılımcının görüşleri şu şekildedir:

“Öncelikle şunu söylemeliyim ki tasarım çok vasat. Sistem kullanışlı değil. Menüler yetersiz olduğu gibi aynı zamanda karmaşık geliyor bana. Hangi işlem hangi menünün altında yer alıyor hemen bulamıyoruz. Bazen birçok yere bakmak gerekiyor ki ancak o şekilde bulabiliyoruz. Özellikle evrak ararken birçok yerde giden ya da gelen evrakı sorgulama butonu var. Her sorgu butonunun da görevi farklı gibi duruyor ve bu durum kafa karışıklığı yaratıyor. E-imza süreli oluyor ve süresi bitince yenilemeniz gerekiyor. Burada da bir sürü bürokratik işle uğraşmak zorunda kalıyoruz.” (OY-5).

DYS'nin etkililiğine ilişkin ayrıntıları belirlemeye yönelik olarak araştırmaya katılan okul yöneticilerine: “Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) etkililiğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Okul yöneticilerinin DYS'nin etkililiğine yönelik görüşlerine ait bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3

Doküman Yönetim Sisteminin Etkililiğine İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri

Kategoriler	f	Katılımcılar
Çoklu avantajlarının vurgulanması	15	OY1, OY2, OY3, OY6, OY9, OY10, OY16, OY18, OY19, OY20, OY21, OY22, OY23, OY24, OY25
Tek bir avantaja odaklanılması	10	OY4, OY5, OY7, OY8, OY11, OY12, OY13, OY14, OY15, OY17
Toplam	25	

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin DYS'nin etkililiğine ilişkin görüşlerinin yer aldığı tablo incelendiğinde; DYS'nin etkililiği ile ilgili olarak en fazla “çoklu avantajlarının vurgulanması” (f:15) daha sonra ise “tek bir avantaja odaklanılması”

(f:10) şeklinde kategorilerin yer aldığı görüşler ortaya çıktığı görülmektedir. Çoklu avantajlarının vurgulanması kategorisi, katılımcılar DYS'nin birden fazla boyutunu öne çıkararak avantaj olarak ifade ettikleri kategoridir. Buna rağmen, tek bir avantaja odaklanılması kategorisi ise DYS'nin sadece bir boyutunun avantaj olarak öne çıkarılarak vurgulandığı kategori olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların en çok görüş belirttiği “çoklu avantajların vurgulanması” kategorisine ilişkin görüş belirten OY-2 kodlu katılımcı DYS'nin etkililiğine ilişkin görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“En önemli avantajlarından birisi zamandan tasarruf sağlaması. Eskiden saatler hatta günler süren imza ve onay işlemleri dakikalar içinde tamamlanabiliyor. Diğer bir faydası da kırtasiye masraflarını azaltmış hatta sıfırlamış olması. İmzalama, yazma, klasörleme, arşivleme gibi kırtasiyeye yönelik harcamalar bu sistem sayesinde bitmiş durumda. İsrافی ve gereksiz harcamaları bu yazışma alanında böylece hallettik gibi. Yine bir diğer faydası eskiden desimal dosya dediğimiz arşivleme işleri de artık bu sayede dijital ortama taşınmış oldu. Eskisi gibi dosyaların içinde yazı arama durumumuz kalmadı. Bu sistemle istediğiniz yazıya hemen ulaşıyorsunuz ve hatta yazıların kaybolma, yırtılma, yazılarının silinmesi gibi sıkıntılarda ortadan kalkmış oldu.”(OY-2).

DYS'nin etkililiğine ilişkin katılımcıların görüş bildirdiği bir başka kategori olan “tek bir avantaja odaklanılması” kategorisinde görüş bildiren OY-8 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“Bu sistemle beraber kurumlar arası yazışmalar hızlandı. Kâğıt israfını büyük oranda engelledi ve ortadan kaldırdı diye düşünüyorum. Teknolojiyle iç içe olan bir uygulama olması da güzel. Benim alanım zaten bilişim teknolojileri. O yüzden DYS yazışma anlamında teknolojinin sağladığı avantajlarla bize büyük kolaylıklar sağlıyor.” (OY-8).

DYS'nin kullanımında yaşanan sorunlara ilişkin ayrıntıları belirlemeye yönelik olarak araştırmaya katılan okul yöneticilerine: “Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) kullanımında yaşadığınız sorunlar nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Okul yöneticilerinin DYS'nin kullanımında yaşadıkları sorunlara yönelik görüşlerine ait bulgular Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4

Doküman Yönetim Sisteminin Kullanımında Yaşanan Sorunlara İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri

Kategoriler	f	Katılımcılar
Dış kaynaklı sorunlar	12	OY2, OY5, OY6, OY10, OY11, OY12, OY13, OY14, OY15, OY17, OY21, OY25
Dış kaynaklı sorunlar + Kişisel özelliklere dayalı sorunlar	5	OY1, OY4, OY16, OY18, OY20
Dış kaynaklı sorunlar + Sistemin yapısından kaynaklı sorunlar	4	OY8, OY19, OY22, OY23
Kişisel özelliklere dayalı sorunlar	3	OY3, OY7, OY9
Sistemin yapısından kaynaklı sorunlar	1	OY24
Toplam	25	

Tablo 4’te gösterildiği gibi, DYS’nin kullanımında kullanıcıların sistem ve kullanıcı dışında yaşadıkları sorunlar, “dış kaynaklı sorunlar” kategorisi olarak ortaya çıkmıştır. Bunun dışındaki kategoriler; “kişisel özelliklere dayalı sorunlar” ve “sistem yapısından kaynaklı sorunlar” olarak ortaya çıkmıştır. Bunlara paralel olarak, araştırmaya katılan okul yöneticilerinin DYS’nin kullanımında yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri, ikili bir kategoride oluşarak da ortaya çıkmıştır. Bu ikili kategoriler; “dış kaynaklı sorunlar + kişisel özelliklere dayalı sorunlar” ve “dış kaynaklı sorunlar + sistemin yapısından kaynaklı sorunlar” kategorileridir.

DYS’nin kullanımında yaşanan sorunlara yönelik katılımcılardan en fazla görüş belirtilen “dış kaynaklı sorunlar” kategorisine ilişkin görüş belirten OY-14 kodlu katılımcı DYS’nin kullanımında yaşanan sorunlara ilişkin görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“...Tabi burada bir de elektronik imza konusu var ona da değinmek istiyorum. Sistemin elektronik imzayla birlikte kullanılması biraz dezavantaj yaratabiliyor. Bazen bilgisayarlarımız elektronik imzayı taktığımızda USB girişinden kaynaklı hatalar verebiliyor. Bazen imzayı görmüyor. İmzanın belli bir süreyle sınırlandırılması da sıkıntı yaratıyor elbette bildiğiniz gibi. 3 yıl süreyle bu imzalar kişiye tanımlanıyor. 3 yıl dolduğunda tekrardan başvuru yapmak gerekiyor. Bu da sorun diye düşünüyorum. Tabi internet çağında yaşıyoruz. Cep telefonumuzdan DYS’ye erişmek mümkün değil. Bu da kullanımda bize sıkıntılar çıkarıyor. Yaşadığımız yer ilçe olduğu için zaman zaman elektrik kesintileri, internette bakım çalışmaları oluyor. Bu da bizim Doküman Yönetim sistemine erişmemizi engelliyor.” (OY-14).

DYS'nin kullanımında yaşanan sorunlara yönelik katılımcıların görüş belirttiği bir diğer kategori olan “dış kaynaklı sorunlar + kişisel özelliklere dayalı sorunlar” kategorisine ilişkin OY-18 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“...DYS'yi kullanmada bazı sorunlar yaşıyoruz elbette. Bunların bir kısmı benim bazı noktalarda yetersiz olmamdan kaynaklı. Bazı sıkıntılar Kozaklı'da çok sık olan internet ve elektrik sorunlarından kaynaklanıyor. ...Evde ya da başka bir yerden erişimde ya da telefon vb. iletişim araçlarından ulaşım da zorluk çekiliyor. Elektronik imza konusunu daha önce söylemiştim, güzel bir uygulama elektronik imza, fakat şifre kaybedilirse yenisini oluşturmak çok zor. Yeni şifre almak için internet sitesi üzerinden birçok adımı tamamlamak gerekiyor. Bu bence elektronik imza başvurusu yaparken bilgisayar kullanımı açısından uzmanlık istiyor. Elektronik imza yenileme başvurusu yaparken mutlaka birinden yardım almanız gerekiyor. O kısım çok karmaşık bence.” (OY-18).

DYS'nin kullanımında yaşanan sorunlara yönelik katılımcıların en çok görüş belirttiği üçüncü kategori olan “dış kaynaklı sorunlar + sistemin yapısından kaynaklı sorunlar” kategorisine ilişkin görüş belirten OY-22 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Karşılaştığım sorunlardan ilki şu: DYS'yi açmak uzun sürebiliyor. Sisteme girmeye çalışıyoruz, gerekli bilgileri giriyoruz ama sistem bir türlü yüklenmiyor. İlk açılışta bazı butonlara tıklamak gerekiyor. Uyarılara gelen tıklamalar olmasa daha iyi olabilir. Bir de DYS'nin giriş yapıldığında 2 saatlik bir kullanım süresi tanımlanıyor. 2 saatlik süre sona erdiğinde sistem DYS'yi otomatik olarak kapatıyor. Tekrardan giriş yapmak gerekiyor. Bu büyük bir sorun aslında. Çıkış işlemi kullanıcının tercihine bırakılmalı ve yönetici istediği zaman Sistemden Çıkış seçeneğine tıklayarak çıkmalıdır. 2 saatlik süre kısıtlaması olmamalı. Bunun yanı sıra ilçemizde bazen internet sıkıntıları da yaşanabiliyor. İnternette kaynaklı bağlantı sorunları olduğu zaman mobil cihazlardan girip bakıyoruz gelen yazılara. Ancak herhangi bir işlem yapamıyoruz telefondan. Bu da başlıca bir sorun. Ayrıca donmalar yaşıyoruz. Hız konusunda yetersiz. Tabii belki de bu kullandığımız bilgisayarın sistem gereksinimleriyle de alakalı olabilir. Bilmiyorum. DYS'nin daha basit bir hale getirilerek sistem gereksinimlerinin düşürülmesi bu sorunların önüne geçebilir.” (OY-22).

DYS'nin kullanımında yaşanan sorunlara ilişkin 3 katılımcının görüş belirttiği “kişisel özelliklere dayalı sorunlar” kategorisine yönelik OY-7 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“...Ayrıca teknolojiyi çok fazla kullanamayanlar için büyük sıkıntılar yaratıyor. Bu sistemi kullanmak için illa ki bilgisayarı kullanmayı bilmeniz gerekiyor. Bu bakımdan ben sorunlar yaşıyorum. Çünkü çok fazla teknolojik ilgin ve bilgim yok.” (OY-7).

DYS'nin kullanımında yaşanan sorunlara ilişkin “sistemin yapısından kaynaklı sorunlar” kategorisinde görüş belirten OY-24 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“...udf uzantılı dosyalarla yazışma yapılması okul yöneticilerine dezavantaj sağlamakta. Bu uzantılı dosyaları açmak için ekstra bir programa ihtiyaç var. Çoğu zaman bu uzantıdaki dosyalarla işlem yapmak zorlaşıyor. Bir çizelge eklemek, tablo eklemek bazen oldukça zorluyor bizi...” (OY-24).

DYS'nin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesine ilişkin olarak araştırmaya katılan okul yöneticilerine; “Doküman Yönetim Sisteminin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Okul yöneticilerinin DYS'nin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesine yönelik görüşlerine ait bulgular Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5

Doküman Yönetim Sisteminin Kalite ve Verimliliğinin Geliştirilmesine İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri

Kategoriler	f	Katılımcılar
Yazılıma yönelik iyileştirmeler	13	OY1, OY2, OY6, OY8, OY9, OY10, OY13, OY16, OY17, OY18, OY20, OY24, OY25
Kullanıma yönelik iyileştirmeler	11	OY3, OY4, OY5, OY7, OY12, OY14, OY15, OY19, OY21, OY22, OY23
Geliştirmeye ihtiyaç duyulmaması	1	OY11
Toplam	25	

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin DYS'nin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesine ilişkin görüşleri Tablo 5'te gösterilmiştir. Buna göre; DYS'nin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesi ile ilgili olarak; “yazılıma yönelik iyileştirmeler” (f:13), “kullanıma yönelik iyileştirmeler” (f:11), “geliştirmeye ihtiyaç duyulmaması” (f:1) şeklinde görüşler ortaya çıkmıştır. DYS'nin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesine yönelik katılımcılardan en fazla görüş belirtilen “yazılıma yönelik iyileştirmeler” kategorisine ilişkin görüş belirten OY-10 kodlu katılımcı DYS'nin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesine ilişkin görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“...Bence geliştirilmeli, eksik yanlarına bir çözüm üretilmeli ki yaşanan sıkıntılar en aza indirgensin. Mobil cihazlardan erişim kolaylıkla sağlanabilir hale getirilmeli. Bunun için android bir uygulama geliştirilebilir. Bilgisayardan girişlerde Java altyapısı yerine daha kolay yüklenebilen bir uygulama kullanılabilir. Gelen evrakı kaydetme işlemi bir butonla yapılabilir. Kaydetme işlemi birkaç basamaktan geçiyor bu da zaman kaybı olarak düşünülebilir. Buna bir çözüm üretilmesi lazım...” (OY-10).

DYS'nin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesine yönelik katılımcılardan en çok görüş belirttiği ikinci kategori “kullanıma yönelik iyileştirmeler” kategorisidir. Bu kategoriye ilişkin görüş belirten katılımcılardan OY-21 kodlu katılımcı DYS'nin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesine ilişkin görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“...DYS içerisinde küçük dokunuşlarla çözülebilecek karmaşıklıklar var mesela. Bunların düzeltilmesi gerekir. Örneğin, aktif işler menüsünde cevap gerektirmeyen bir yazıyı onaylayıp arşive kaydetme işlem basamaklarını gerçekleştirirken, dosyanın desimal numarasına ihtiyaç duyuluyor. Bunu elle kendimiz yazmak zorundayız. Uzun desimal numarasına sahip evrakları kaydederken desimal numarasını unutabiliyoruz. Dolayısıyla bir önceki ekrana dönmek zorunda kalabiliyoruz. Bu çok basit bir butonla çözülebilir mesela. Sistem otomatik bir şekilde yazının desimal numarasını algılayıp bizlere otomatik bir şekilde seçme imkânı sunabilir. Bunlar geliştirilebilir. Kolay olacağını düşünüyorum ben. Bir diğer konu da telefondan DYS'yi açmak. Buna çok ihtiyacımız var bence. Şu an tüm dünyada mobil erişim söz konusu. Hayatın her noktasında, eğlence amaçlı olsun, iş hayatında olsun neredeyse bu tarz tüm işlemlerimizi mobil araçlardan gerçekleştiriyoruz. DYS'nin de tıpkı bilgisayar üzerinden kullanımı gibi mobil araçlardan da kullanılmasına ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Bu açılardan geliştirilebilir DYS.” (OY-21).

DYS'nin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesine yönelik katılımcılardan en az görüş belirttiği kategori “geliştirmeye ihtiyaç duyulmaması” kategorisidir. Bu kategoriye ilişkin görüş belirten OY-11 kodlu katılımcı DYS'nin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesine ilişkin görüşlerini şu şekilde açıklamıştır: *“Bence geliştirilecek hiçbir şey yok bu sistemde. Benim çok memnun olduğum ve başarılı bir şekilde kullanmış olduğum bir sistem.” (OY-11).*

DYS'nin kullanıcı eğitimlerine ilişkin olarak araştırmaya katılan okul yöneticilerine ilk olarak: “Doküman Yönetim Sistemi (DYS) kullanıcı eğitimlerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Okul yöneticilerinin DYS'nin kullanıcı eğitimlerine yönelik görüşlerine ait bulgular Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6

Doküman Yönetim Sisteminin Kullanıcı Eğitimlerine İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri

Kategoriler	f	Katılımcılar
Bireysel çabaların önemi	8	OY1, OY10, OY11, OY14, OY15, OY16, OY18, OY21
Kapsamlı eğitimin gerekliliği	8	OY6, OY8, OY9, OY13, OY19, OY22, OY23, OY25
Kullanıcı eğitimlerinin yetersizliği	6	OY2, OY3, OY5, OY7, OY20, OY24
Bireysel çabaların önemi + Kapsamlı eğitimin gerekliliği	3	OY4, OY12, OY17
Toplam	25	

Tablo 6’da gösterildiği gibi; DYS’nin kullanıcı eğitimleri ile ilgili olarak; “bireysel çabaların önemi” (f:8), “kapsamlı eğitimin gerekliliği” (f:8), “kullanıcı eğitimlerinin yetersizliği” (f:6), “bireysel çabaların önemi + kapsamlı eğitimin gerekliliği” (f:3) şeklinde görüşler ortaya çıkmıştır.

DYS’nin kullanıcı eğitimlerine yönelik katılımcılardan en fazla görüş belirtilen iki kategoriden ilki olan “bireysel çabaların önemi” kategorisine ilişkin görüş belirten katılımcılardan OY-1kodlu katılımcı DYS’nin kullanıcı eğitimlerine ilişkin görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“...Sistemi sürekli kullanarak alışıyorsunuz. Onun öncesinde kritik noktalar var ama zamanla kullandıkça öğrenme konusunda eksikler giderilebiliyor. Genç arkadaşlar sistemi kullanmayı daha çabuk öğreniyorlar, bu konuda avantaja sahipler diyebilirim... Günümüzde Youtube ya da başka internet sitelerinde eğitim videoları mevcut. Yeter ki öğrenmeye açık ve istekli olalım. Oralandan da tereddüte düşülen konuları ayrıntılı bir şekilde ders ders ulaşmak mümkün. Bunu da biliyorum farklı bir il millî eğitim müdürlüğünde çalışan bir arkadaş DYS eğitimiyle ilgili 200’e yakın video yüklemiş. Oradan her istediği şeyi bulup öğrenebiliyorsunuz...” (OY-1).

DYS’nin kullanıcı eğitimlerine yönelik katılımcıların en çok görüş belirttiği üçüncü kategori olan “kullanıcı eğitimlerinin yetersizliği” kategorisine ilişkin görüş belirten OY-20 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“...Bende bir önyargı oluştu. Ama bunu kısa sürede aşım. Kullanıcı eğitimleri bu kadar yetersiz olmasaydı bence daha rahat olabilirdim. Bakanlığımızda maalesef DYS kullanımının eğitimi biraz usta-çırak ilişkisine dayanıyor. Göreve başladım, sağ olsun okul müdürümüz kullanımını anlattı. Yazılara nasıl cevap vermem gerektiğini, bir resmi yazışma işleminin nasıl başlatıldığını ve oradaki tüm sekmeler hakkında beni bilgilendirmeye çalıştı. Bu sistemin kullanımıyla ilgili planlanmış bir eğitim almamış olmamdan dolayı hâlâ eksik olan bir şeyler var diyebilirim Açılacak bir kurs ya da hizmet içi bir eğitime katılarak bu konuda kendimi geliştirmek isterim.” (OY-20).

DYS'nin kullanıcı eğitimlerine ilişkin 3 katılımcının görüş belirttiği “bireysel çabaların önemi + kapsamlı eğitimin gerekliliği” kategorisine yönelik OY-17 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“DYS’yi kullanma konusunda bir eğitim aldım. Sonrasında kendi kendime kullanarak bunu pekiştirdim. Eğitimden sonra uygulama yapılmazsa unutulup gidiyor. Bunu yaşayan arkadaşlarımız da oldu. Bizlere verilen eğitim kaliteliydi. Bizim beklentilerimizi karşıladı. Zaten bilgisayar kullanmayı biliyoruz, ihtiyacımız olan şey yeni olan bu uygulamanın bizlere tanıtılması ve kullanırken nasıl bir yol izlememiz gerektiği idi. Bunu tam olarak o eğitimden alamasak da genel anlamda DYS’nin kullanımı konusunda bizlere faydalı oldu. Süre olarak yeterliydi ama bir de uygulama eğitimi verilebilirdi.” (OY-17).

DYS'nin kullanıcı profilleri DYS'nin kullanımına yönelik sorulan sorular içerisinde, katılımcılarının verdikleri cevaplar çerçevesinde ortaya çıkartılmıştır. Araştırmaya katılan okul yöneticileri özellikle “Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) teknolojisi ve kullanıcı ara yüzüne ilişkin görüşleriniz nelerdir?”, “Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) etkililiğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” ve “Doküman Yönetim Sistemi (DYS) kalite ve verimliliği açısından geliştirilmeli midir? Geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorsanız buna yönelik görüşleriniz nelerdir?” soruları içerisinde, kullanıcıların verdikleri cevaplarda genel kullanıcı profillerinin nasıl olduğu belirlenmiştir. Okul yöneticilerinin DYS'nin kullanıcı profillerine yönelik görüşlerine ait bulgular, Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7*Doküman Yönetim Sisteminin Kullanıcı Profillerine Yönelik Kategoriler*

Kategoriler	f	Katılımcılar
İlgili kullanıcı	13	<i>OY1, OY2, OY6, OY10, OY13, OY14, OY15, OY16, OY17, OY19, OY21, OY22, OY24</i>
İlgili ve eleştirel kullanıcı	4	<i>OY5, OY9, OY18, OY25</i>
İlgisiz kullanıcı	3	<i>OY3, OY7, OY11</i>
Eleştirel kullanıcı	3	<i>OY8, OY12, OY23</i>
Deneyimsiz kullanıcı	2	<i>OY4, OY20</i>
Toplam	25	

Tablo 7’de gösterildiği gibi DYS’nin kullanıcı profilleriyle ilgili olarak; “ilgili kullanıcı” (f:13), “ilgili ve eleştirel kullanıcı” (f:4), “ilgisiz kullanıcı” (f:3), “eleştirel kullanıcı” (f:3) ve “deneyimsiz kullanıcı” (f:2) şeklinde kategoriler ortaya çıkmıştır.

DYS’nin kullanıcı profilleriyle ilgili olarak, araştırmaya katılan okul yöneticilerinin 5 farklı özelliğe sahip kullanıcı profili sergiledikleri belirlenmiştir. Bununla ilgili olarak katılımcılarının yarısının “ilgili kullanıcı” profilinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu kategorideki kullanıcılar; DYS ile ilgili yöneltilen sorulara kendilerinden emin bir şekilde cevap veren, kullanım açısından sistemin çoğu konusuna hâkim olan, öğrenmeye açık ve istekli bir tavır sergileyen ve kullanım konusunda herhangi bir direnç göstermeyen özelliklere sahiptir. İlgili kullanıcı kategorisinde yer alan OY-1 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“...Yerleşim düzeni şöyle. Zaten Java altyapısını kullanan bir program. Javayla çalışıyor, Java olmadan çalışmıyor. Yerleşim olarak, menülerin yerleşimi olarak bence iyi... Hatta şunu da söyleyebilirim, mesela bir butona tıkladığımız zaman altlarda açılan alt sekmelerin de gayet kullanışlı olduğunu düşünüyorum. Yani gayet işlevsel, neyin nerede olduğu belli. Zaten belli bir süre sonra alıştığımız zaman zorluk da çekmiyorsunuz. Neyin nerede olduğunu az çok bilip tahmin edebiliyorsunuz. Ona göre kullanabiliyorsunuz...” (OY-1).

DYS’nin kullanımı ile ilgili ikinci olarak en fazla görüş belirtilen “ilgili ve eleştirel kullanıcı” kategorisidir. Bu kategoride yer alan kullanıcılar; DYS ile ilgili yöneltilen sorulara net bir şekilde cevap veren, kullanım açısından sistemin çoğu konusuna hâkim olan, öğrenmeye açık ve istekli bir tavır sergileyen, kullanım konusunda her-

hangi bir direnç göstermeyen fakat bunun yanı sıra, kullanım ve sistem özellikleri açısından DYS'yi eleştirel bir tavırla değerlendiren özelliklere sahiptir. İlgili ve eleştirel kullanıcı kategorisinde yer alan OY-5 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“Öncelikle şunu söylemeliyim ki tasarım çok vasat. Sistem kullanışlı değil. Menüler yetersiz olduğu gibi aynı zamanda karmaşık geliyor bana. Hangi işlem hangi menünün altında yer alıyor hemen bulamıyoruz. Bazen birçok yere bakmak gerekiyor ki ancak o şekilde bulabiliyoruz. Özellikle evrak ararken birçok yerde giden ya da gelen evraki sorgulama butonu var. Her sorgu butonunun da görevi farklı gibi duruyor ve bu durum kafa karışıklığı yaratıyor. E-imza süreli oluyor ve süresi bitince yenilemeniz gerekiyor. Burada da bir sürü bürokratik işle uğraşmak zorunda kalıyoruz...” (OY-5).

DYS'nin kullanımı ilgili olarak ortaya çıkan diğer bir kategori “ilgisiz kullanıcı” kategorisidir. Bu kategoride yer alan kullanıcılar DYS ile ilgili yöneltilen sorulara ilgisiz bir tavırla cevap veren, kullanım açısından sistemin çoğu konusunu bilmeyen, öğrenmeye kapalı ve isteksiz bir tavır sergileyen, kullanım konusunda belirli oranda direnç gösteren özelliklere sahiptir. İlgisiz kullanıcı kategorisinde yer alan OY-3 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“DYS konusunda çok fazla fikir sahibi değilim açıkçası. Biliyorsun ben 64 yaşındayım. Yakın bir zamanda da emekliye ayrılmayı düşünüyorum. Yaşam gereği birçok kurumda okul müdürlüğü, ilçe millî eğitim şube müdürlüğü, halk eğitim merkezi müdürlüğü, ilçe millî eğitim müdür vekilliği gibi yöneticilik görevlerinde bulundum. Ama DYS'nin kurumlarımıza geldiği tarih 2017. Bu yüzden DYS ile çok fazla bir geçmişim olmadı. Okuldaki resmi yazışma işleriyle genelde okul müdür yardımcımız ilgileniyor. O yazıyı yazıyor, benim onayına gönderiyor. Ben de okuyup imzalayıp tekrar ona gönderiyorum. Şunu söyleyebilirim, teknolojik bir uygulama. Genç yöneticiler için oldukça kullanışlı. Tasarım konusunda bir fikir beyanında bulunamayacağım...” (OY-3).

DYS'nin kullanımı ilgili olarak ortaya çıkan diğer bir kategori “eleştirel kullanıcı” kategorisidir. Bu kategoride yer alan kullanıcılar DYS ile ilgili yöneltilen sorulara eleştirel bir tavırla cevap veren, kullanım açısından sistemin çoğu konusunu olumlu ve olumsuz olarak eleştiren, öğrenmeye açık ve isteksiz bir tavır sergileyen, kullanım konusunda belirli oranda direnç gösteren özelliklere sahiptir. Eleştirel kullanıcı kategorisinde yer alan OY-8 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“Sistemin geneli ve özellikle ara yüz başlarda karışık gibi gelse de kullandıkça daha basit hale gelmekte ve gayet işlevsel olmaktadır. Tabi ki bunun sebebi

eğitimle alakalı. Başlarda doğru dürüst bir eğitim verilmediğinden kaynaklı memnuniyetsizlikler olabiliyor ama zamanla aşıyor bu durum... Bizde eğitim almadık başlarda. Ben bilişim teknolojileri öğretmeni olmama rağmen yine de eğitim almanın faydalı olacağını düşünüyorum Kendi kendimize öğrenmeyle yetindik ama bu da yeterli olmuyor.” (OY-8).

DYS'nin kullanımı ile ilgili olarak ortaya çıkan son kategori “deneyimsiz kullanıcı” kategorisidir. Bu kategoride yer alan kullanıcılar DYS ile ilgili yöneltilen sorulara ilgisiz bir tavırla cevap veren, kullanım açısından sistemin genel yapısını bilmeyen, öğrenmeye kapalı ve isteksiz bir tavır sergileyen, kullanım konusunda kendisini deneyimsiz olarak gören özelliklere sahiptir. Deneyimsiz kullanıcı kategorisinde yer alan OY-4 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“Öncelikle ben uzun yıllar okul yöneticiliği yapmama rağmen DYS ile 2018 yılında tanıştığımı söylemek istiyorum. Daha önce farklı okullarda okul yöneticiliği yaptım. Tabi o zamanlar bu DYS yoktu. Farklı uygulamalar vardı. 2018 yılında tekrardan yöneticiliğe başladığımda bu uygulamayı kullanmak zorunda kaldım... Tabi ilk başlarda bu sistem bana aşırı derecede kullanımı zor geldi. Bana çok karışık geldiği için zor öğrendim. Kişisel yeterlilik konusunda eksiklerim vardı, sanırım yaşımız itibarıyla de bu sistemi kullanmak benim yaşumdaki insanlara biraz daha karmaşık geliyor ve zorlanıyoruz. Bu yüzden sisteme girişte bile hatalar yapabiliyordum...” (OY-4).

Sonuç ve Tartışma

Okul yöneticilerinin DYS'ye ilişkin görüşleri, araştırma sonucunda 6 ana kategori doğrultusunda ortaya çıkmıştır. DYS'ye ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri; DYS'nin teknolojisi ve ara yüzüne, etkililiğine, kullanımda yaşanan sorunlara, geliştirilmesi gereken yönler, kullanıcı eğitimlerine ve son olarak kullanıcı profillerine yönelik kategorilerinden oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. Altınok ve Duran (2018) okul yöneticileriyle yaptıkları çalışmada, okul yöneticilerinin DYS'yi kullanım amaçlarına yönelik 4 kategoride görüşlerin ortaya çıktığını belirlemiştir. Bu kategoriler; resmi yazışmalar, gelen ve giden evrak takibi, resmî belgeleri arşivlemek ve bir durumu ya da belgeyi ildeki diğer kurumlarla paylaşmak kategorileridir. Altınok ve Duran'ın (2018) yaptıkları çalışmada, DYS'nin kullanım amaçları üzerinde durulduğu için, ortaya çıkan kategoriler kullanım amacı çerçevesinde çıkmış olabilir. Buna karşın bu çalışmada, DYS ile ilgili daha genel sorular okul yöneticilerine yöneltildiği için DYS'nin teknolojisi, yaşanan sorunlar, geliştirilmesi gereken yönleri, kullanıcı eğitimleri ve kullanıcı profilleri şeklindeki kategoriler elde edilmiştir.

Araştırmaya katılan okul yöneticileri, DYS'nin teknolojisi ve ara yüzünü genel olarak “yeterli” görmektedir. Buna karşın, DYS'nin teknolojisi ve ara yüzünü karmaşık olarak gören okul yöneticileri de bulunmaktadır. DYS'nin teknolojisi ve ara yüzünü olumsuz bir anlamda “herkese hitap etmeyen” ve “yetersiz” olarak gören okul yöneticilerinin sayısı ise oldukça azdır. Sistemi yeterli olarak gören okul yöneticileri DYS'nin açık ve anlaşılır bir yapıda kullanıcıları karşılaması, farklı kullanıcı rolleri ile kullanılmasına imkân sağlaması, sade bir yazılımla basit ve kullanışlı bir tasarıma sahip olması gibi özellikleri vurgulamışlardır. Buna karşın DYS'nin teknolojisine ve ara yüzüne ilişkin tasarımı vasat, kullanışsız, kafa karışıklığına neden olan bir sistem olarak nitelendiren okul yönetici sayısı az sayıdadır. DYS'nin teknolojisi ve ara yüzüne ilişkin bu görüşlerin ortaya çıkmasında kullanıcıların DYS uygulamasında ne kadar süre aktif olduğunun, bilişim teknolojilerine olan ilgi ve tutumunun, kişisel yeterliklerinin, fiziksel sağlık durumlarının etkili olduğu düşünülmektedir. Güler (2019), ilköğretim okulları yöneticileri ile yaptığı araştırmada ulaştığı DYS'nin faydalı ve ihtiyaçlara cevap veren bir sistem olduğu sonucu bu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Yönetim bilgi sistemleri, yöneticilere günlük karar vermelerinde destek olan ve çok çeşitli bilgi ve göstergeler sunarak yönetim destek sistemleri olarak en fazla işlevselliği olan sistemler olarak görülmektedir. Bu sistemler aynı zamanda veri işleme sistemleri tarafından güncelleştirilen veri tabanlarından kurum içi işlemlerle ilgili bilgilere erişim konusunda da kolaylık sağlayan sistemlerdir (O'Brien, 1999). Buna ek olarak Szilagy (1988), yönetim bilgi sistemlerini iç ve dış eylemlerle ilgili geçmiş, şimdiki ve tasarlanmış bilgileri sağlayan örgütlenmiş birer sistem olarak nitelendirmektedir. Ona göre, yönetim bilgi sistemleri, karar verme sürecine yardımcı olmak için uygun zamanda düzenli bilgiler sunarak, bir örgütün planlama, kontrol ve eylemsel işlevlerine destek olmaktadır. Bu özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, DYS'nin kullanıcılarından bazılarının bu sistemin “herkese hitap etmeyen” ve “yetersiz” olarak görmeleri oldukça dikkat çekicidir. Bu hususta, DYS'nin geliştiricilerine oldukça önemli görevler düştüğü sonucu ortaya çıkmaktadır. Özellikle kullanım açısından sistemin kolaylaştırılması ve yazılımsal yenilikler yapılması oldukça önemli bir konu olarak gündeme gelmektedir.

DYS'nin etkililiği ile ilgili olarak okul yöneticilerinin yarısından fazlasının DYS'nin “çoklu avantajlarına” odaklandığı sonucu ortaya çıkmıştır. Çoklu avantajlarının vurgulanması, katılımcıların DYS'nin birden fazla boyutunu öne çıkararak avantaj olarak kabul ettiklerini göstermektedir. Bu çoklu avantajlar içerisinde; DYS'nin kırtasiye masraflarının ortadan kaldırması, zaman tasarrufu sağlaması, maliyetleri düşürmesi, yazışmaların hızlı bir şekilde paylaşılması, Millî Eğitim Müdürlükleriyle iletişimin

kolay ve hızlı sağlanması, yazıların bekletilmemesi, imzalamanın kolay olması, kâğıt masraflarını ortadan kaldırması gibi konulardan oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. DYS'nin etkililiği ile ilgili olarak okul yöneticilerinin bazılarının ise “tek bir avantaja” odaklanarak belli bir kolaylık üzerinde durdukları sonucuna ulaşılmıştır. Altınok ve Duran (2018) yaptıkları çalışmada, DYS'nin ilgili birimlere evrak gönderip alırken kullanılacak personel istihdamını azaltarak insan gücü tasarrufunu sağladığı ve gelen-giden evrakların dijital ortamda saklanmasına olanak sağladığı için okullarda fazladan bir arşiv odasına duyulan ihtiyacı ortadan kaldırdığı, bu alanların eğitim öğretimde kullanılmasına imkân tanıdığı sonucuna ulaşmıştır. Güler (2019) de yaptığı çalışmada DYS'nin kırtasiyeciliği azaltarak okul yöneticilerinin zamandan tasarruf sağladığı ve okul ile ilgili iş ve işlemlerini daha kolay yaptığı sonucuna ulaşmıştır. Yıldırım, Yılmaz ve Balıkcı (2018) yaptıkları çalışmanın sonucuna göre, DYS'nin bürokrasi engelini en aza indirdiği, evrakın işleme konulmasını engelleyerek yapılacak işlerde gecikmelerin yaşanmasını ortadan kaldırdığı, evrakların kaybolma ve gibi riskleri asgari düzeye indirgeyerek daha açık ve güvenli bir yazışma sisteminin oluştuğu ortaya çıkmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı'nda kullanılan DYS ile ilgili yapılan bu çalışmaların sonuçları da DYS'nin teknolojisi ve ara yüzüne ilişkin ortaya çıkan sonuçları destekler niteliktedir. Bununla birlikte, Aydın (2005) tarafından elektronik bilgi ve belge yönetimi konusunda yapılan çalışmada, bilgi teknolojilerinin son dönemlerde gelişme göstererek elektronik belgelerin bir nüshasının farklı ortamlardaki alıcılara hızlı bir şekilde iletilmesine olanak sağladığı, evrakların kâğıt olmadan oluşturulup depolanması, arşivlenmesi ve imha edilmesine imkân tanıdığı sonucu ortaya çıkmıştır.

DYS'nin kullanımında yaşanan sorunlara yönelik okul yöneticilerinin hem tek bir sorunu hem de aynı anda iki farklı sorunu birlikte vurguladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Teknolojik bir boyutu da olan DYS'nin kullanımında yaşanan sorunlar göz ardı edilmemesi gereken bir konudur. Bununla ilgili olarak tek bir sorunu vurgulayan okul yöneticileri en fazla DYS ile ilgili “dış kaynaklı sorunlar” gündeme getirmiştir. Bu dış kaynaklı sorunlar, genellikle sistemin yapısından veya kullanıcıdan kaynaklı sorunlar olmayıp internet alt yapısı veya mobil cihazların yapısı gibi sorunlardan oluşmaktadır. Tek sorun olarak en az vurgulanan sorun ise kullanıcıların “kişisel” özelliklerine dayalı sorunlardır. DYS'nin kullanımı ile ilgili olarak aynı anda iki farklı sorunun birlikte vurgulandığı sorunlara bakıldığında, dış kaynaklı sorunlar ile kişisel özelliklere dayalı sorunların birlikte ele alındığı ve dış kaynaklı sorunlar ile sistemin yapısından kaynaklı sorunların birlikte ele alındığı görülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde okul yöneticilerinin büyük çoğunluğunun DYS'nin kullanımında yaşanan sorunları “dış kaynaklı” olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

DYS'nin sorunsuz bir sistem olmadığı araştırma sonucunda ortaya çıkmış olup bu sorunların çoğu kez birden fazla sebepten kaynaklandığı görülmektedir. Araştırma bulgularından hareketle internet altyapı sorunları, kullanılan bilgisayarların günümüz teknolojisinde yetersiz kalması, DYS'ye Millî Eğitim Bakanlığı internet altyapısı dışında herhangi bir internet sağlayıcısından erişimin mümkün olmaması, sistemsel arızaların ortaya çıkması, mobil cihazlardan erişimin ve kullanımın sınırlı olması, geçmişe dönük evrak aramada üst sayı sınırının bulunması, kişisel yetersizlik, teknoloji okuryazarı olunmaması ve elektrik kesintileri gibi sorunların DYS kullanımında yaşanan sorunlara öncülük ettiği düşünülmektedir. Araştırmanın bu sonucu, Altınok ve Duran'ın (2018) yaptığı araştırmada, DYS kullanımında yaşanan sorunlar arasında internet hızının yetersiz olması, okul dışında kullanılan kişisel bilgisayarlardan ya da mobil cihazlardan erişim izninin olmaması, sistem kelime işlemcisinin yetersiz oluşu sonuçları ile örtüşmektedir.

Altıntaş (2019) okul yöneticilerinin DYS hakkında görüşlerine yönelik yaptığı araştırmada DYS kullanımında karşılaşılan sorunlar arasında geçmişe dönük resmi yazı sorgulamasının sayı sınırından dolayı güç olduğu sonucuna ulaşmıştır. Özker (2010) ise Adalet Bakanlığı tarafından kullanılan ve DYS ile benzer bir uygulama olan UYAP üzerine yaptığı araştırmada adliyelerde kullanılan bilgisayar ve çevre birimlerinin teknolojiye uzak kalması, sistem kaynaklı yavaşlamaların ve yine sistemden kaynaklı kilitlenme ve donma problemlerinin yaşandığı sonucu, UYAP'ın etkinliğini belirlemeye yönelik Batır'ın (2013) yaptığı araştırmada ise sistemin yavaş çalıştığı sonucu araştırmanın bu sonucunu destekler niteliktedir.

Visscher, Wild, Smith ve Newton (2003), İngiltere'deki ortaöğretim kurumlarındaki yönetim bilgi sistemlerinin kullanım derecesi, bu sisteme verilen önem ve sistemin kullanımını etkileyen faktörleri incelemişlerdir. Yapılan araştırmada, İngiltere'de kullanılan yönetim bilgi sistemlerinin büro tipi olduğunu ve stratejik yönetimi destekleyebilecek yönetsel açıdan ve dolaylı kullanımının sınırlı olması açısından yetersiz olduğu sonuçlarına ulaşmıştır. Dolayısıyla farklı ülkelerde kullanılan bilgi yönetim sistemlerinin de avantajlarının yanı sıra bazı eksik yönlerinin de olduğu söylenebilir. Türkiye'de eğitim yönetiminde kullanılan DYS'nin de sistemsel veya yazılımsal bazı eksikliklerinin bulunduğu görülmektedir. Visscher ve Bloemen (1999), Hollanda'daki okullarda kullanılan yönetim bilgi sistemlerini inceleyerek, bu sistemlerin nasıl ve ne kadar kullanıldığı ve bu sistemi kullananların sistem hakkındaki görüşleri çerçevesinde değerlendirmiştir. Aynı zamanda, yönetim bilgi sistemlerinin kullanıcılar üzerindeki etkilerinden de bahsedilen bu araştırmada, genel olarak kullanıcıların aldıkları eğitim, sistem sorunları durumunda yardım etme sorunları, yenilik hızı ve kullanıcıların meslektaşlarından veya kullanım kılavuzundan aldıkları desteğin düzeyi gibi hu-

suslarda olumsuz tutumlara sahip oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır. Dolayısıyla DYS kullanıcılarının sistem yeterliliği konusunda öne çıkarttıkları sorunlar ile Hollanda’da benzer olarak yapılan bu çalışmada ortaya çıkan sorunlar örtüşmektedir. Özellikle sistem sorunları durumunda yardım etme sorunları, yenilik hızı ve kullanıcıların meslektaşlarından veya kullanım kılavuzundan aldıkları desteğin düzeyi gibi sorunlar, bu çalışmada ortaya çıkan dış kaynaklı sorunlara işaret etmektedir.

Yönetim bilgi sistemleri; planlamada, insan kaynakları yönetiminde, iletişimde, denetimde ve karar vermede yönetime yardımcı olmak üzere, iç ve dış kaynaklardan uygun veri sağlayan, işgücü, donanım ve belirli prosedürlerin bir araya getirilmesi ile oluşturulmuş yapı olarak tanımlanmaktadır (Stewart, 2001). Bu araştırma sonuçları, okul yöneticilerinin görüşlerinin bir yönetim bilgi sistemi olan DYS’nin “yazılımsal” ve “kullanımsal” iyileştirmelerin şart olduğunu göstermektedir. Buna karşın, DYS’nin herhangi bir geliştirmeye ihtiyacının olmadığı yönünde çok sınırlı sayıda görüş olduğu da görülmektedir.

Bilgi yönetim sistemleri sürekli olarak güncellenen bir yapıya sahiptir. Bu yüzden, sistemin kullanımının öğretilmesi konusu oldukça önemli bir konudur. Bu noktada, devreye “kullanıcı eğitimlerinin” durumu konusu girmektedir. İlk kullanımın öğretilmesine yönelik eğitimlerin ve süreç içerisinde uygulamaya yönelik kullanıcı eğitimlerinin verilmesi hususu, DYS’nin yaygınlaştırılması açısından önemli bir boyutu oluşturmaktadır. DYS’nin kullanıcı eğitimleri ile ilgili okul yöneticilerinin çoğunluğunun “bireysel çabaların” önemine ve kapsamlı eğitimin gerekliliğine ayrı ayrı vurgu yaptıkları görülmektedir. Buna rağmen çalışmaya katılan okul yöneticilerinin bir kısmının ise kullanıcı eğitimlerinin “yetersiz olduğu” yönünde görüşlere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonuçlarından hareketle, okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda DYS’yi kullanmaya başlamadan önce bireysel olarak çaba gösterilmesi ve istekli olunması, sistem hakkında gerekli bilgi ve donanıma sahip olunması gerektiği bunun da eğitimle mümkün olduğu belirtilmiştir. Nitekim Yıldırım, Yılmaz ve Balıkcı’nın (2018) yaptığı araştırma sonucuna göre, DYS ile ilgili ilk başta verilen eğitimin, sunulan eğitimin içeriğindeki eksiklikten ya da eğitim veren eğiticinin donanım eksikliğine bağlı olarak yetersiz kalması sonucunda, DYS kullanıcılarının daha kapsamlı ve verimli bir eğitim almak istedikleri belirlenmiştir.

Okul yöneticilerine göre okullarda faaliyete geçirilen yeni teknolojinin başarılı olmasındaki en büyük engel teknik materyal ve maddi kaynaklardan çok insanlardaki bilgi ve tecrübe eksikliği ile alakalıdır (Karataş ve Sözcü, 2013). Değişime tam anlamıyla inanmayan veya değişimin karşısında zihinlerine engel koyan kişiler hayatın

çoğu alanında olduğu gibi elektronik belge yönetimi uygulamalarının kullanılmasında ve yaygınlaşmasında zorluk çıkardıkları görülmüştür (Saydam, 2015). Batır (2013) yaptığı araştırmanın sonucunda UYAP sistemini kullanımında ücretsiz kullanıcı eğitimlerinin verilmesinin gerekli olduğunu belirtmiştir. Odabaş (2000) da kamu kurumlarında çalışan personellerin, görevlerine yönelik çeşitli hizmet içi eğitimler veya kurslar aracılığıyla alanda uzman ve donanımlı eğiticiler tarafından eğitilmelerinin etkili bir belge yönetimi sistemi açısından önemli olduğunu belirtmektedir.

Davenport ve Prusak (1997), okullarda kullanılan bilgi yönetimi sistemleri yaygınlaştırılırken bazı engeller ile karşılaşıldığını öne sürmektedir. Bu engeller; güven eksikliği, zaman ve fırsat eksikliği, bilgiye sahip olan kişilerin ödülleri, yeni bilgiyi içselleştirmede kapasite zorluğu çekilmesi, burada yaratılmadı sendromu ve hatalara karşı yönetimin hoşgörüsüzlüğü olarak sıralamaktadırlar. Bu engellerle başa çıkmanın en önemli boyutu kullanıcı eğitimleri sorunudur. Okul yöneticilerinin bu araştırmada da vurguladığı gibi, DYS'nin kullanımı konusunda bireysel çabalar ve kullanıcı eğitimlerinin içeriği ve yapısı oldukça önemlidir.

Kanter'e (1977, s. 287) göre yöneticiler genellikle; fikirler, nesnelere ve insanlar olmak üzere üç temel unsurla ilgilenmek zorundadır. Bu unsurlar; yeni iş fikirleri ve fırsatlarının düzenlendiği "kavramsal düşünme", yönetim süreçlerinin detaylarının ilgilendiği "idare" ve son olarak insanların işin amaçlarını gerçekleştirmek için motive edildiği "liderlik" şeklinde açıklanmaktadır. DYS bağlamında yöneticilerin bu unsurlardaki yerine bakıldığında, DYS'nin kullanıcı profillerinin belirlenmesinin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Bu açıdan bakıldığında, DYS'ye yönelik kavramsal düşünme, idare ve liderlik unsurlarının DYS kullanımını oldukça yakından etkileyeceği söylenebilir.

Teknoloji, eğitim yönetimini her geçen gün daha fazla etkilemektedir. Bu anlamda, okulların yeniden yapılanma sürecinde teknoloji çok önemli bir rol oynamaktadır. Bu yüzden okul yöneticileri teknolojiyi etkin bir şekilde kullanarak değişimin öncüsü olabilirler (Dönmez ve Sincar, 2008). DYS'nin kullanıcı profilleriyle ilgili olarak; "ilgili kullanıcı", "ilgili ve eleştirel kullanıcı", "ilgisiz kullanıcı", "eleştirel kullanıcı" ve "deneyimsiz kullanıcı" olmak üzere toplam 5 kullanıcı profili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2017 yılından itibaren okullarda kullanılan DYS, teknolojik bir modül veya uygulama olduğu için, DYS'ye yönelik kullanıcıların tavır ve yaklaşımlarının nasıl olduğunun belirlenmesi oldukça önemlidir. Bu noktada DYS'nin "kullanıcı profillerinin" nasıl olduğunun belirlenmesi gündeme gelmektedir. Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin yarısından çoğunun görüşme sorularına verdikleri cevaplar doğrultusunda "ilgili" kullanıcı profiliyle eşleştikleri, "ilgili ve eleştirel kullanıcı" profilinin "ilgili kullanıcı" profiline oranla oldukça az sayıda ol-

duğu, “ilgisiz kullanıcı”, “eleştirel kullanıcı”, ve “deneyimsiz kullanıcı” profillerinin oransal olarak oldukça düşük sayıda olduğu ortaya çıkmıştır.

İlgili kullanıcı profilinin ortaya çıkmasında okul yöneticilerinin DYS ile ilgili olumlu görüş bildirmelerinden, DYS’ye olan tutum ve yaklaşımlarının olumlu yönde olmasından ve bu kullanıcıların DYS’ye ayırdıkları sürenin fazla olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. “İlgili ve eleştirel kullanıcı” profili ise DYS’ye karşı tutum ve yaklaşımı olumlu yönde olan ancak bazı özellikleri konusunda DYS’yi yetersiz bulan okul yöneticilerinin görüşlerine göre şekillenmiştir. “İlgisiz kullanıcı” profili DYS’yi kullanmada kişisel yetersizlikten kaynaklı sorunlarla karşılaşan, yönetim işlerinde yetkilerini astlarına devreden, yaşı itibariyle teknolojik uygulamalarla arasına mesafe koyan okul yöneticilerinin şekillendirdiği kullanıcı profili olarak ortaya çıkmıştır. “Eleştirel kullanıcı” profili ise DYS’nin avantajlarına karşılık dezavantajlarının daha fazla olduğunu savunan, eski yazışma yöntemlerini daha çok benimseyen okul yöneticilerinden oluşmaktadır. “Deneyimsiz kullanıcı” profili okul yöneticiliğine yeni başlamış DYS ile tanışma süresi oldukça kısa olan okul yöneticilerinin profillerini yansıtmaktadır.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçların DYS’nin geliştirilmesi ve kalitesinin artırılmasında önemli bir rol oynayacağı beklenmektedir. DYS’nin kullanıcı ağında önemli bir konumda bulunan ve DYS’nin tüm uygulamalarının bizzat içinde olan okul yöneticilerinin görüşlerinin alınmasının başta Millî Eğitim Bakanlığı ve diğer tüm paydaşlara bir yol göstereceği düşünülmektedir.

Öneriler

Araştırma sonucunda, DYS’yi kullanan okul yöneticilerinin DYS’ye yönelik bakış açılarının nasıl olduğu ve kullanıcıların profil özelliklerinin nasıl değişim gösterdiği ortaya konulmuştur. Bu sonuçlardan hareketle, araştırma sonuçları doğrultusunda Millî Eğitim Bakanlığı’nda görev yapan, DYS’yi sistemsel güncellemeler ile geliştiren ve kullanımını yaygınlaştırmayı sağlayan yetkililere şu önerilerde bulunulabilir:

- Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin de sıklıkla belirttikleri DYS’nin sınırlı cihaz ve bağlantılar ile kullanılması gerekliliği, önemli bir sorun olarak kabul edilmektedir. Bu yüzden DYS, MEB sertifikasına sahip olmayan cihaz ve internet bağlantıları ile kullanıcı erişimine açılabilir.
- DYS’nin mobil cihazlarda kullanılması oldukça önemlidir. Günümüzde, mobil cihazların kullanımının alanlarının oldukça yaygınlaştığı görülmektedir. e-devlet, e-nabız, kurumsal bilgi yönetim sistemleri gibi çoğu resmi uygulamanın dahi mobil cihazlar ile kullanımında, erişim sınırlılığı bulunmadığı görülmektedir.

Buradan hareketle araştırmaya katılan okul yöneticileri de mobil cihazlardan DYS'nin tüm özelliklerinin kullanılmasının oldukça faydalı olacağı konusunda görüş belirtmişlerdir. Bu yüzden, Mobil cihazlardan DYS'nin tüm özelliklerinin kullanımı aktif hâle getirilebilir.

- Teknolojik bir boyutu olan DYS'nin kullanımı konusu hedef kitle olan okul yöneticilerine önemli görevler yüklemektedir. Teknoloji, sürekli güncellenen ve değişen bir yapıya sahiptir. Dolayısıyla, teknolojik bir yazılım olan DYS'nin kullanıcılarına yönelik düzenlenecek olan “kullanıcı eğitimleri” konusu, oldukça önemlidir. Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin de görüşleri doğrultusunda, kullanıcı eğitimlerinin genelde hedeflenen amaçlara ulaşmadığı anlaşılmaktadır. Bunlara ek olarak, teknolojik araçları kullanmada zorluk yaşayan yaşlı okul yöneticilerinin ve yeni atanan “deneyimsiz” okul yöneticilerinin eğitim yönetiminde yer aldığı gerçeği de göz önünde bulundurulduğunda, DYS'nin kullanımına başlanmadan önce tüm yöneticiler planlı ve sistemli bir hizmet içi eğitime alınabilir. Ayrıca kullanıcı eğitimleri konusunda sadece geleneksel eğitimler değil, bunun yanı sıra uzaktan eğitim araçları da kullanılarak farklı dijital araçlar üzerinden eğitim yöntemleri çeşitlendirilebilir.
- DYS'ye ilişkin sistemsel bir sınırlılık olarak “imzalama” özelliğinin, sistemi kullanan yöneticilerin de en fazla üzerinde durdukları meselelerden birisidir. E-imza yerine mobil imza kullanılarak, sistemin mobil cihazlarda da kullanılması sağlanabilir.
- Günümüzde, bilgi yönetim sistemleri gibi teknolojik araçların veya yazılımların mantığı “erişilebilir” ve “kullanıcı dostu” olması gibi özelliklere sahip olması açılarından birbiriyle yarışmaktadır. Bu yüzden, DYS'nin java altyapısına bağlı kalınmadan direkt olarak internet tarayıcısı üzerinden erişime açılması sağlanabilir.
- DYS'nin kullanım alanı, okul bilgi yönetiminde resmi yazışmaları takip etmek ve bilgi yönetimini kolaylaştırmaktır. Okul yönetimi içerisinde önemli bir yere sahip olan öğretmenlerin bilgi yönetimi sisteminin dışında kalması önemli bir eksiklik olarak görülebilir. DYS'nin öğretmenlere de tanımlanması yapılarak, MEBBİS sistemine entegre edilerek öğretmenlerin kendilerini ilgilendiren resmi yazıları görmeleri ve imzalamaları sağlanabilir.
- DYS'nin kullanıcılarının görüşleri doğrultusunda, kullanımı kolaylaştıracak yazılımsal bazı düzenlemeler yapılması gerektiği görülmektedir. Kurumla ilgili geçmişe dönük tüm yazılara tarih sınırı olmadan DYS yetkilisinin erişebilmesi sağlanabilir.

- Teknolojik araçlarda zaman tasarrufu ve kullanım kolaylığı konusu oldukça önemlidir. Bu yüzden bilgisayarlardaki donma ve hız sorunlarını tetikleyen sistem gereklilikleri konusu çözüme kavuşturulmalıdır. Özellikle sistemin teknolojik açıdan eski bilgisayarlarda daha hızlı bir şekilde çalıştırılabilmesi için, sistem gereksinimleri azaltılabilir.

Araştırma sonuçları doğrultusunda, konu ile ilgili çalışma yapacak araştırmacılara şu önerilerde bulunulabilir:

- Bu araştırma, DYS'yi kullanan okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın kapsamı genişletilerek Millî Eğitim Bakanlığı'nda görev yapan ve DYS'yi kullanan tüm kademelerdeki personelleri (Millî Eğitim Müdürü, Millî Eğitim Şube Müdürü, şef, VHKİ, memur vs.) kapsayacak şekilde bir çalışma yapılabilir.
- Bu araştırma, nitel araştırma deseniyle planlanarak yapılmıştır. Farklı çalışma gruplarının daha farklı bakış açıları ve tutumları da belirlemek için, karma yöntem kullanılarak yapılacak bir çalışmada veri çeşitlenmesi sağlanabilir.
- Bilgi yönetim sistemi olarak DYS, eskiden kullanılan resmî yazışma uygulamaları ile doküman analizi yöntemiyle incelenerek kıyaslanabilir. Ayrıca farklı kurumların kullandıkları bilgi yönetim sistemleri ile DYS'nin sistemsel ve kullanımsal özellikleri açısından karşılaştırılması yapılabilir.

Kaynakça

- Akkoyunlu, B. (1995). Bilgi teknolojilerinin okullarda kullanımı ve öğretmenlerin rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 105-109.
- Altınok, V. ve Duran, A. (2018). Okul yöneticilerinin doküman yönetim sistemi (DYS) hakkındaki görüşleri. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)*, 2 (1), 67-82.
- Altıntaş, İ. (2019). *Bilgi toplumunda bir e-devlet uygulaması olarak DYS hakkında okul yöneticilerinin görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Aydın, C. (2005). Bilgi teknolojilerinin belge yönetimine etkisi ve elektronik belge yönetimi. *Bilgi Dünyası*, 6(1), 89-97.
- Ayral, M. (2007). *Okulda bilgi yönetimi model önerisi kapsamında yönetici ve öğretmen görüşlerine göre Ankara ili okullarının değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Balcı, A. (2005). *Eğitim yönetimi terimleri sözlüğü*. Ankara: Tekagaç.
- Balcı, A. (2021). *Açıklamalı eğitim yönetimi terimleri sözlüğü* (6. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Batır, U. (2013). *E-Devlet uygulamalarından adalet bakanlığı ulusal yargı ağı bilişim sistemi portalı (uyap) 'ın etkinliğini belirlemeye yönelik Ankara barosu avukatları üzerine bir alan araştırması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bükeç, C. M. (2007). *Örgütlerde bilgi yönetiminde kullanılan bilgi ve iletişim teknolojilerinin örgüt kültürüne etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cansız Aktaş, M. (2015). Nitel Veri Toplama Araçları. M. Metin (Ed.). *Kuramdan uygulamaya bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (s.337-371). Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. (2nd ed.), Thousand Oaks, CA: Sage.
- Çınar, İ. (2002). *Eğitim yöneticilerinin bilgi yönetimindeki yeterlikleri*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Davenport, T. ve Prusak L., (1998). *Working knowledge*. (Harvard Business School) Boston.
- Dönmez, B., ve Sincar, M. (2008). Avrupa birliği sürecinde yükselen ağ toplumu ve eğitim yöneticileri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(24), 1-19.
- DYS, [Doküman Yönetim Sistemi], (2021). *T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Doküman Yönetim Sistemi*. Erişim adresi: <http://dys.meb.gov.tr/MEBDYSWeb/index.jsp>. Erişim Tarihi: 24.09.2021.
- Ersoy, A. F. (2017). Fenomenoloji. Ahmet Saban ve Ali Ersoy (Ed.). *Eğitimde nitel araştırma desenleri içinde* (81-134). Ankara: Anı.
- Fraenkel, J. R, ve Wallen, N.E. (2008). *How to design and evaluate research in education*. McGraw-Hill Higher Education.

- Güler, A. (2019). *MEB yönetim bilgi sistemi olarak Doküman Yönetim Sistemi (DYS) uygulamalarının değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elâzığ.
- Harrison, R. ve Kessels, J. (2004). *Human resource development in a knowledge economy*. New York: Palgrave Macmillan Pub.
- İlğan, A. (2016). Örgüt ve yönetim bilimine giriş. Hasan Basri Memduhoğlu ve Kürşad Yılmaz (Ed.). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* içinde (ss. 65-86). Ankara: Pegem Akademi.
- Kanter, J. (1977). *Management-oriented management information systems*. Englewood Cliffs, New Jersey, U.S.A.: Prentice-Hall.
- Karataş, İ. H. ve Sözcü, Ö. F. (2013). Okul yöneticilerinin fatih projesine ilişkin farkındalıkları, tutumları ve beklentileri: Bir durum analizi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(47), 41-62.
- Kaya, Y. K. (1999). *Eğitim yönetimi: Kuram ve Türkiye’de uygulama*. Ankara: Bilim.
- Leech, N. L. ve Onwuegbuzie, A.J. (2007). An array of qualitative data analysis tools: A Call for data analysis triangulation. *School Psychology Quarterly*, 22(4), 557-584.
- Memişoğlu, S. P. ve Özsarıkamış, S. (2009). İlköğretim okulu yöneticilerinin bilgi yönetimi yeterlikleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 133-151.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- O’Brien, J. A. (1999). *Management information systems: Managing Information technology in the internetworked enterprise*. U.S.A: Irwin McGraw-Hill.
- Odabaş, H. (2000). *Kurum ve kuruluşlarda yazışmalar ve denetimi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özker, R. (2010). *Adalet Bakanlığı Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) ’ın Adalet Bakanlığı çalışanları üzerindeki etkisi üzerine bir alan araştırması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Saydam, V. (2015). Elektronik belge yönetimi uygulamalarında personel farkındalığının artırılması: değişim yönetimi açısından bir inceleme. *Bilgi ve Belge Araştırmaları*, (3), 23-32.

- Stewart, T. A. (2007). *The wealth of knowledge: Intellectual capital and the twenty-first century organization*. New York: Currency.
- Szilagy, A. D. (1988). *Management and Performance*. U.S.A: Scott, Foresman and Company.
- Turan, S. (2002). Teknolojinin okul yönetiminde etkin kullanımında eğitim yöneticisinin rolü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 30, 271-281.
- Visscher, A. J. ve Bloemen, P. P. M. (1999). Evaluation of the use of computer-assisted management information systems in Dutch schools. *Journal of Research on Computing in Education*, 32(1), 172-188.
- Visscher, A. J., Wild, P., Smith, D. ve Newton, L. (2003). Evaluation of the implementation, use and effects of a computerised management information systems in English secondary schools. *British Journal of Educational Technology*, 34(3), 357-366.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, R., Yılmaz, E. ve Balıkcı, A. (2018). Eğitim bürokrasisinde yeni bir uygulama: Doküman Yönetim Sistemi (DYS). *Turkish Studies*. 13(11), 1497-1515. doi:<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13196>.